

MON d'Antoni Miró

Isabel Clara Simó
Faust Olzina

EDICIONS DE LA GUERRA
INSTITUT DE CULTURA JUAN GIL-ALBERT

MON d'Antoni Miró

ESCRIU: ISABEL CLARA SIMÓ
FOTOGRAFIA: FAUST OLZINA

(c) Dels autors, 1989

(c) D'aquesta edició, Edicions de la Guerra. València
Institut de Cultura Juan Gil-Albert. Alacant

Correcció: Josep Forcadell.

Disseny i maquetació: Faust Olzina

I.S.B.N. 84-404-4913-5

Dipòsit legal A-869-1989

COL·LECCIÓ MÓN D'ART

EDICIONS DE LA GUERRA

INSTITUT DE CULTURA JUAN GIL-ALBERT

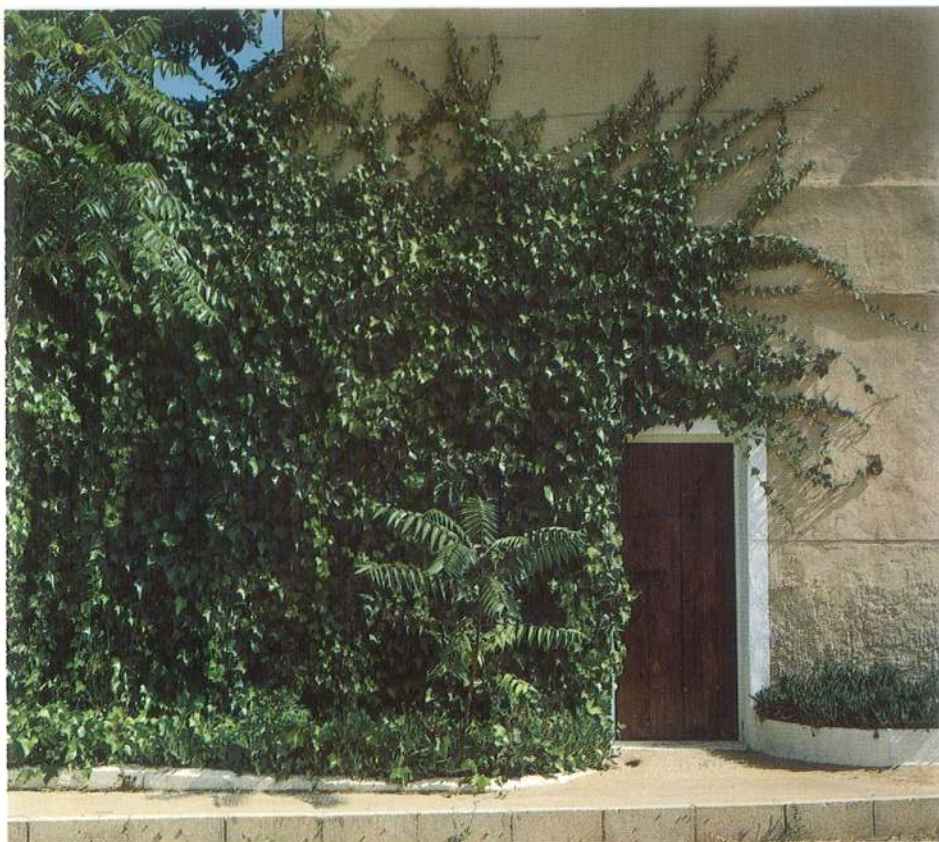

El sol ja fa estona que ha ultrapassat el seu zenit. Té una aurèola roja i fa una llum blanca. El cel és d'un intens, i trobes que el podries tocar amb la mà, repicar-hi els dits com si fos la lluna d'un aparador. L'aire és fi com el fil d'un ganivet. És l'hora en què es lleva l'Antoni Miró, que ha treballat tota la nit al taller.

Els gossos borden i li salten, felços, al damunt quan el veuen aparèixer. És l'hora de la inspecció general. Toni somriu —no pot evitar somriure—, quan els veu, els paons que es passegen orgullosos i el miren amb una ullada de superioritat. “Veges tu, el pintoret! Es creu que és l'amo!”. Les gallines fan la seua cara normal d'estupefacció i han post uns ous quasi rodons, meravellosament geomètrics.

“Demà netegem la bassa”, ell que pensa. O: “Sens falta, aquesta paret s'ha de reforçar”. Un pinsà i un estornell es miren de mal ull a dalt una carrasca. Ara, un nuvolet, prim i allargat com una bufanda, creua per davant del sol i hi romanceja

una estona. Toni fa una última ullada, circular. Fa una cara indefinible de satisfacció, una satisfacció que frega l'erotisme.

El Sopalmo és el nom del mas. Un nom d'origen complex. Segurament ve de 'balma', 'clotada'. És a l'Alcoià, a tocar Ibi. Una successió de bancals que desemboquen al barranc de la Cadenera. A la part posterior del mas, la Serra del Menejador, amb la Font Roja, un dels llocs més bonics de la comarca — "Si poses la mà a l'aigua de la Font Roja, no pots arribar a comptar fins a deu: se't glaça la mà" —. És quasi a mil metres d'altura, sobre el nivell

del mar, i per això l'aire és tan fi, i el cel tan dur i tan blau, com el cristall.

El que abasta la vista, des de la porta del mas, és, però, un paisatge pla, sense gens d'afectació. Les carrasques, esparses arreu, li donen el sabor de carrascar tan propi de les comarques interiors del sud. Això és inconfusible, tant com el color blau-grisenc de les muntanyes. També hi ha pins i oliveres, una constant que no es perd enlloc del Mediterrani. Alguna noguera i els ametllers, que tremolen de fred, les branques despallades a l'aire, fins que els vinga el moment gloriós de la florida.

Toni ha fet un esmorzar frugal, ha inspeccionat les seues possessions i ara es posa a les feines domèstiques. El mas l'ha anat refent de mica en mica. Sempre hi ha algun racó, algun detall que cal revisar, o repintar, o estintolar. Buida els cendrers —potser n'hi ha cent, per tota la casa, a tots els llocs estratègics—, estudia les estufes, la llenya, els queviures, el paper higiènic i tot. A dins i a fora, la revisió s'ha acabat, i queden meticulosament apuntades les necessitats més imminents, les reparacions més urgents i les provisions més necessàries. Tot rutlla.

Ara se'n va al taller, tot fent temps pel dinar —“Dinem tardet, amb aquest horari capgirat, ja se sap...”—. Hi ha alguns paquets que cal fer, perquè s'han de lliurar uns gravats i uns llibres. Cal contestar unes cartes. Acabar de preparar l'exposició del Quebec. Fer una llista de materials que la Sofí comprarà a Alcoi, a llocs on la coneixen molt més a ella que no al Toni. Ell, per sortir del mas, s'enravenxina i de seguida diu que s'estranya. A la vesprada diu que vindran uns xicots de València a fer-li una entrevista. I ha de venir un comprador alemany, que té citat a les cinc. Segu-

rament vindrà en Carles Llorca. Ah! I ha de dir a la Sofí que la provisió de vins ha baixat molt, que telefone aquell vinater tan bo que coneix ella i que en faci una partida.

Diumenge hi haurà tertúlia grossa, amb el metge i la dona, els Dalfó, que baixen de Barcelona, i potser l'Elisabet i el Gonçal. Toni té un meritori, al taller. Aprèn i ajuda alhora. I és dolç i tendre com una ametlla de primavera. Fa de bon conviure i és endreçat. I, com a artista, ho fa molt bé.

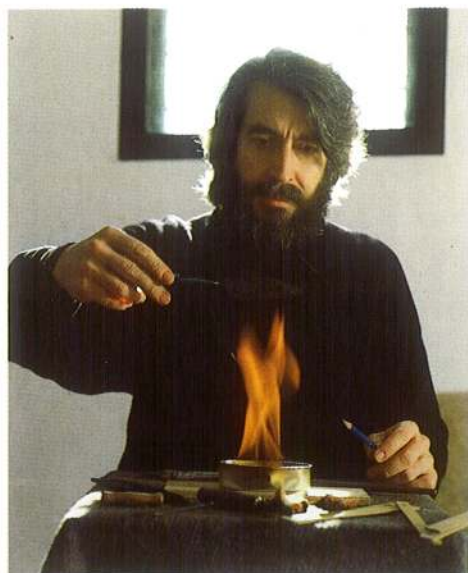
L'Ausiàs entra de bursada i se li abraça als genolls, riu com un boig,

perquè avui han fet festa a l'escola i no s'ha hagut de quedar a dinar ni ha de tornar a la tarda. L'envesteix amb tanta alegria i energia que quasi el fa caure. Toni riu, l'aixeca enlaire i es pregunta un altre cop com és possible que una criatura desperte tantes emocions en el cor d'un home.

La Sofí els crida: el dinar és a taula. Hi ha arròs amb conill. Toni li fa un baticul i s'entaula.

TARONJA

Diu Bergson que el desordre és sols un ordre no esperat, és, doncs, una

decepció de l'esperit. Diu també que n'hi ha dos, d'ordres: el vital i l'inert. El vital és el que un vol, el que un desitja, com l'ordre harmònic d'una simfonia; l'inert és automàtic, és el donat per la natura, com ho és, per exemple, l'ordre astronòmic.

En un mas l'ordre automàtic és viu a cada passa, i el ritme de la natura té unes sacsejades infreqüents. El món de Toni Miró és ple de gom a gom d'ordre vital, d'ordre volgut. No hi ha dubte; qui té les idees ordenades, usa les coses ordenant-les, i a la inversa. Toni té les eines col·locades en un ordre precís, geomètric i utilíssim.

El taller del mas és immens, però no hi trobaràs ni un paper fora de lloc, ni un pinzell brut, ni un tub sense tap.

No res del típic taller de pintor decimonònic, bohemí, arrauxat i ple de pols. La netedat, la precisió i l'harmonia regnen aquí, al Sopalmo. És la primera cosa que sobta, quan hi arribes. I la netedat, la precisió i l'harmonia són les primeres característiques de la seua pintura.

Dic les primeres en el sentit de ser les més visibles, la primera cosa que copsa, abans que has aprofundit en qualsevol dels seus quadres. Primer que res, veus uns colors purs, sovint plans, les figures —com dir-ne, de la pintura de Miró? Figuratiu-simbòlic?— tenen uns perfils precisos, clars i distints, i estan disposades harmònicament, cada una al seu lloc. “Ordre és la relació recíproca de les parts”, diu Aristòtil. Els elements, complexíssims, de la pintura de Miró estan en relació, mai no són sobers ni excessius ni irrelevants. *Beziehungsgefge*, les trames relacionals de Frank Schmidt: exclusió, comunitat, contingüitat i inclusió.

No tothom viu com vol. De fet, poquíssima gent viu com li agrada de viure, ni fa la feina que voldria. Toni Miró ha aconseguit fer la feina que li agrada —que li apassiona, l'única que li plau—, i viure com li agrada. El mas se l'ha fet ell, pam a pam, l'ha ordenat ell. I l'ha ordenat seguint els paràmetres de la seua ment. Spinoza identifica l'ordre de les idees i l'ordre de les coses: *ordo*

et connexio idearum i *ordo et connexio rerum*. Així que ha resultat que el Sopalmo és a Toni el mateix que Toni és al Sopalmo. Ell mateix ho confessa: no li agradaria viure enlloc més.

Hi ha qui són patriotes per sentir-se lliures, o pel desig d'assolir uns drets, o perquè les traves se'ls hi fan feixugues, o per amor a la igualtat, o per esperit de rebel·lia. Toni, que és un patriota de pedra picada, és, pense jo, patriota abans que res a força d'estimar, amb bogeria, el seu país.

“Només parlen d'Europa —li ho sentit dir jo mateixa—, i es pensen que viure com a Europa vol dir viure al paradís. En van ben errats: enlloc no es viu tan bé. Enlloc no és tan bonic”. No vol dir, amb això, que no sap quanta i quanta gent hi viu malament; vol dir que les úniques possibilitats de viure amb una passable felicitat són, al sud, i més precisament encara, a redós del Sopalmo...

Ordo est amoris, diu sant Agustí. Si té raó, Antoni és un ésser enamorat fins a la medul·la.

Erwin Schrödinger, el físic que assolí fama internacional a la dècada dels cinquanta, dedica molts pensaments a l'ordre i al desordre. Insisteix en el fet que tot l'univers tendeix al de-

sordre —l'entropia—, amb l'excepció de la vida, diu: "La vida en sembla un (exemple de fet que modifica les lleis clàssiques de la física), un de particularment colpidor. Sembla

que la vida consistesca en el comportament ordenat i sistemàtic de la matèria, que no estiga basada exclusivament en la seua tendència a anar de l'ordre al desordre, sinó fonamentada parcialment en l'ordre existent que es manté".

Comportament ordenat i sistemàtic de la matèria? Sembla una definició de la tècnica pictòrica d'Antoni Miró.

Mentrestant, el sol és al seu màxim esplendor, a mitja vesprada, clavat al cel, que ara s'ha assuaujat i sembla

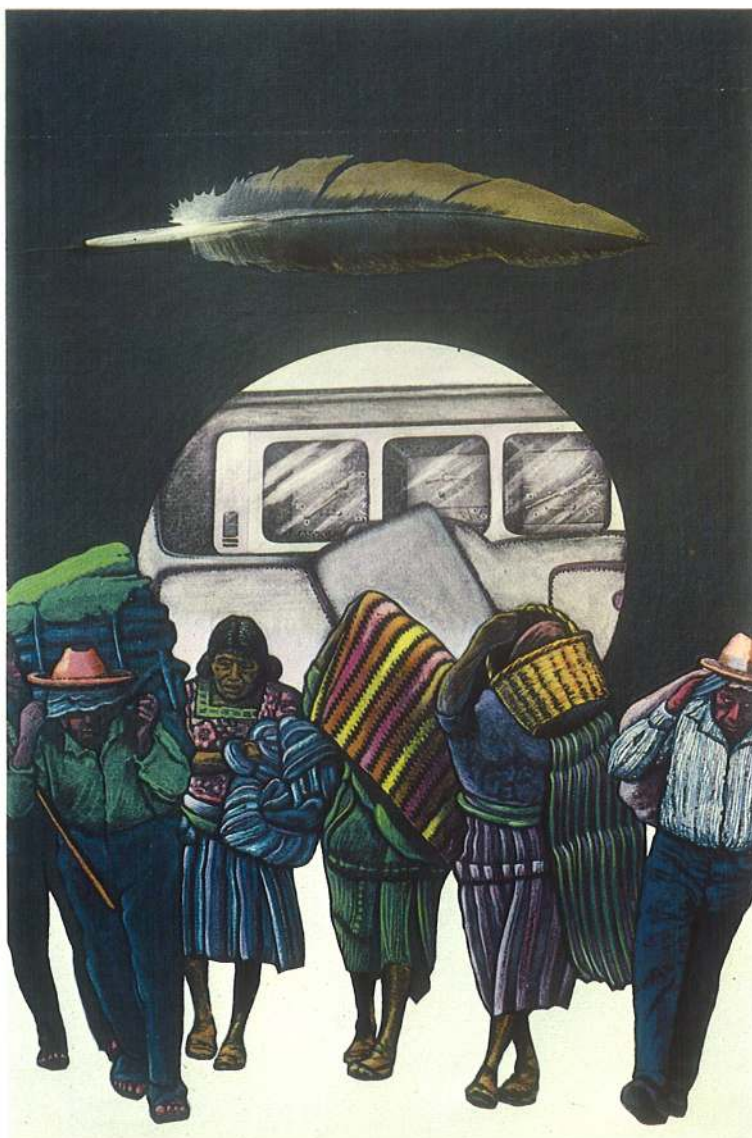
vidre esmerilat. El Sopalmo, i el seu paisatge, semblen regats amb suc de taronja.

GROC

Miró és un gran treballador. Treballa intensament, cada nit. I és un pintor reconegut, a tot arreu. Té tants guardons que en citaré només uns quants: Membre de Verein Berliner Kunstler, de Berlín. Diploma d'Honor de la Corner Academy, de Londres. Membre de

l'Institut i Acadèmia Internacional d'Autors, de Panamà. Membre honoris causa i Medalla d'Or de Paternoster Corner Academy, de Londres. Acadèmic i Medalla d'Or per l'Accademia Italia delle Arti e del Lavoro. Membre titular de la Jeune Peinture Jeune Expression, de París. Medalla Ente Siciliano Arte e Cultura, de Siracusa. Invitat al Convegno Nazionale degli Artisti, de Salsomaggiore. Invitat al Simposi Intergrafik-87 per la Verband Bildender Künstler, de Berlín (RDA).

EMIGRAR CAP A LA MORT 1981 (PINTURA 32,5 × 23,8) COL· PARTICULAR

Altrament, ha fundat grups com Alcoiart i *Gruppo Denunzia*, i té obra a nombrosíssimes col·leccions internacionals i a una pila de Museus, com ara els Museus de: Berlín, Wolfen-

TEMPS D'UN POBLE 1988-89 (PINTURA 98 × 136) COL. VICENT MIRÓ, ALCOI

GALA-CARDENAL 1988-89 (PINTURA 100 × 100)

büttel (RFA), Leipzig, Ginebra, Viena, Londres, Cracòvia, Solvenie, L'Havana, Lodz (Polònia), Pesaro, Milà, Lancs (Anglaterra), etc., etc.

Bé, avui no parlem d'això, sinó del seu món, el casolà i l'internacional. Però calia esmentar, ni que siga de passada, la seua presència a la pintura contemporània, en un lloc destacat.

Però si hi ha alguna cosa certa en aquest món, és que tots aquests èxits, i la seua cotització, no se li han pujat al cap. Es lleva a migdia, treballa tota la nit, ordena amb cura exquisida el seu entorn, realitza, de tant en tant, el prodigi de la creació pictòrica —com una foguera que s'encèn, en la foscor vitalíssima—, menja i beu amb mesura, viatja per necessitat —molt sovint, que la fama no es pot defugir—, estima els amics, li agraden les dones, està fitxat com a independentista, juga amb l'Ausiàs, mira amb tendresa la Sofi, recull els ous —meravellosament geomètrics, quin prodigi!— de les

gallines, aplanar un bancal, recullir una fulla impertinent de terra, fa escultura, gravats, publica moltíssims llibres —exquisits, perfectes—, ironitza, se'n riu del mort i de qui el vetlla, fa d'agitador cultural a Alcoi, encèn el foc de llar, menja unes ametlles, beu un glop de vi...

Mira la pau horaciana del voltant, des del llindar del Sopalmo, els ulls semi-clucs, amb satisfacció eròtica a les ninetes, la grogor majestuosa del sol que, a mitja tarda, s'entesta a no ser engolit per l'horitzó.

VERD

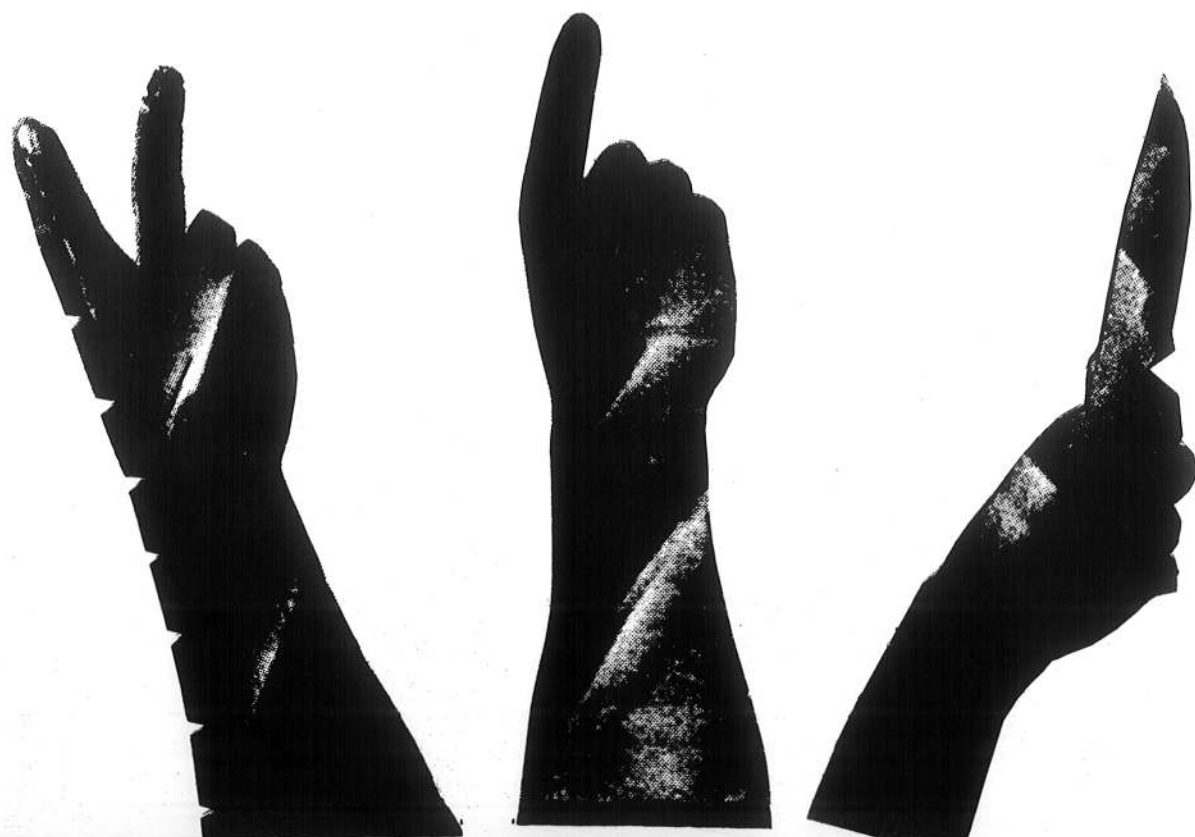
Miró vesteix sempre de negre.

Porta barba, llarga, semi-grisa, i els cabells també llargs i també semi-grisos. Té els ulls blaus, rere unes ulleres meticulosament impol·lutes. Com que és alt i prim, i gasta aquesta barba i aquests cabells, té una certa posa de crist, i el seu gest, tirant a seriós, li dóna aspecte de criatura que acaba de fer una malifeta.

Toni parla en veu tan baixa i reposada que amb prou feines si el pots sentir. Això és tan insòlit en un país de cridaners, que tothom calla, quan ell parla, i gràcies a això pot conversar; si no, ningú no li sentiria

la veu. Però als ulls li balla la ironia. Tinc la impressió que poques vegades parla seriosament, i que es mofa tot sovint de l'interlocutor. Com que no estàs cert del tot, quan parles amb ell, si et pren o no et pren el número, continues a estrebadades la conversa, temptejant el terreny. Imagine que algunes vanitats —aquelles vanitats inflades, sempre injustificades— hauran caigut per terra davant la tranquil·la mirada irònica de Miró.

Sí que gesticula, però sense excés. I sí que riu, però sense obrir la

PAM CONTRA LA CULTURA 1982-84 (PINTURA 100 × 100) COL. MOORTEMANS, BRUSSEL-LES

boca. S'ho passa bé, el molt taujà, enfotent-se de tot-hom...

La ironia tampoc no és absent en les coses que pinta. I això que les seues sèries més notables —des de “Vietnam”, “Amèrica Negra” o “La Fam”, fins a “El Dòlar” o “Pinteu pintura”— tenen un evident ingredient èpic i de denúncia.

Però la ironia no hi manca. De vegades, barrejada amb el dolor; de vegades, com a revenja contra el poder. Joan Fuster la defineix així, la seua pintura: “Té una virulència entre irònica i èpica”. Crec que està molt ben dit, perquè, amb tan poques paraules, Fuster ha descrit tot un món.

Un dels vessants de la ironia, de vegades sarcàstica, de Miró, és portar la contrària a l'interlocutor. L'he observat atentament i cret que sovint no està dient el que pensa, sinó el contrari del que li diuen. Com un joc. I sense ràbia.

RÀTZIA 1987 (PINTURA 98 x 68) COL. JESÚS MARTÍNEZ, VALÈNCIA

El feminisme, per exemple. Li rebenta el feminisme, però li rebenta sobretot perquè a mi em rebenta que li rebente. No sé si m'explico. Vull dir que estic segura que no practica cap discriminació en la seua vida de relacions. I que accepta les dones com a iguals. Però se'n fot de mi quan li retrec la seua passivitat davant el neguit de la Sofí per tenir-li-ho tot a punt, i assegura que li agrada ser servit. I a sobre riu!

És clar que té, en aquest punt, la consciència tranquil·la, perquè és molt treballador, però no s'oblida mai —per més que parle en veu tan baixa i gesticule poc i riga amb la boca tancada, és mediterrani i apassionat i bull per dins— que les dones són font de plaer. La Sofí ha

de tenir paciència amb ell, i això li agrada.

Vicent Andrés Estellés li ha dedicat un tendríssim poema d'amistat:

...toni miró, pintor,
que vaig conèixer a alacant,
i vaig tractar a altea.

jo l'admire i és molt
el que l'estime com a persona,
i més

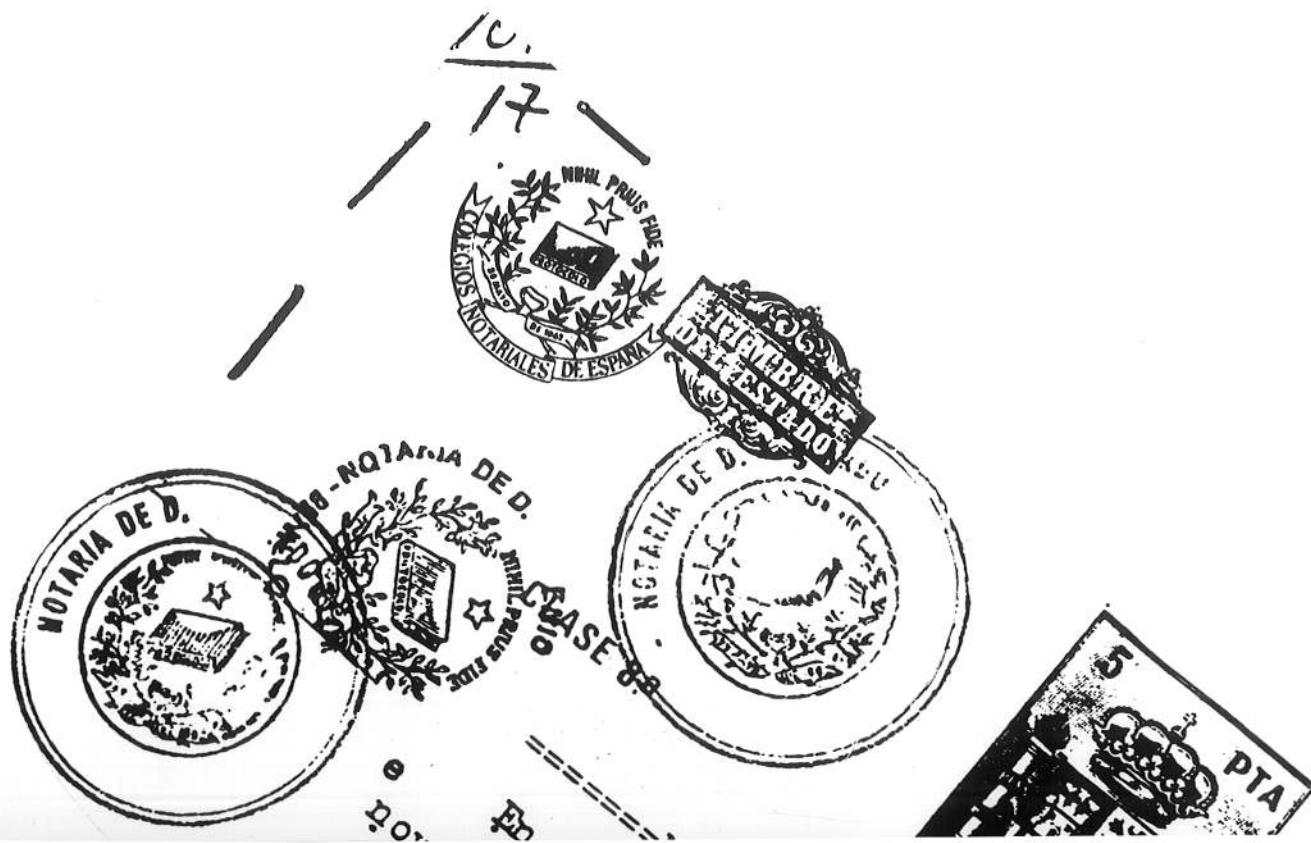
com a pintor.

sé quanta i quina és la seua honestedat,
crec saber quant és el seu amor,
pel que fa,
pels éssers que l'acompanyen,
sofia,
ausiàs.

i vull deixar aquí el testimoni,
de la meua amistat i la

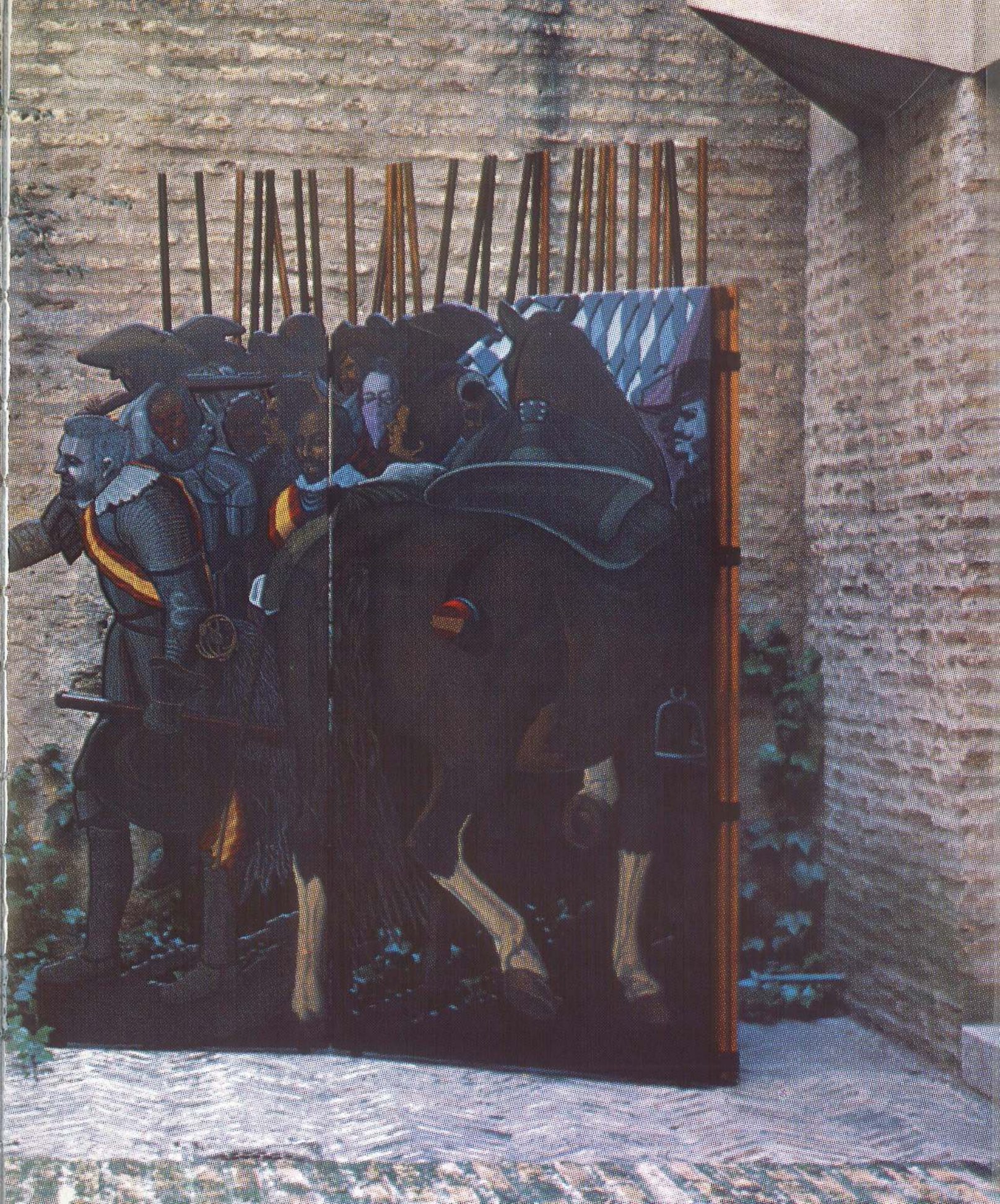
meua, pregona,
dolçament sentida,
admiració...

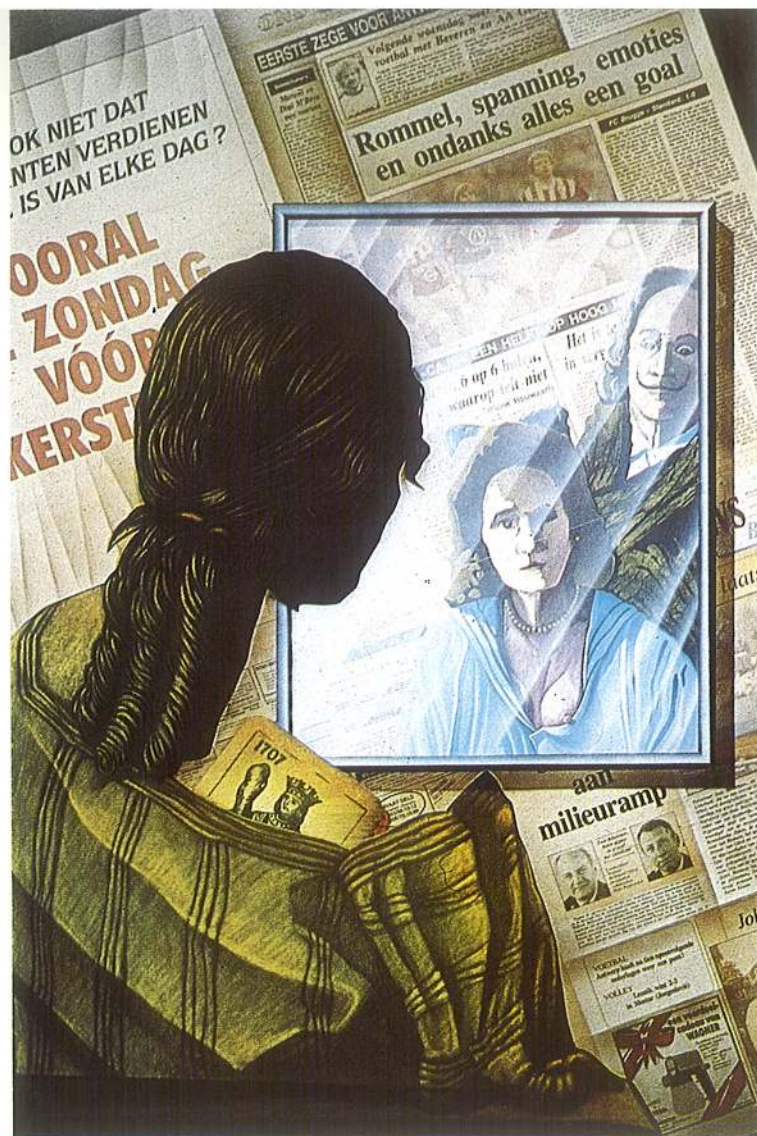
Diu Jules Verne que, si el dia és clar i ras, i si el sol es pon al mar, el darrer raig del sol és d'un verd puríssim. Ara el sol ha tocat la ratlla de l'horitzó, però aquí no hi ha mar, som terra endins. I si n'hi hagués, girat cap a llevant com està aquest nostre país, antic, llarguerut i pobre, no veuríem el sol pondre's a mar, sinó que hi neix. El raig verd de Juli Verne no té res a veure amb nosaltres, doncs. També diu, l'escriptor francès, que, si un home i una dona miren plegats aquest meravellós darrer badall maragda del sol, queden perdudament enamorats per sempre. Nosaltres ens hem de conformar d'enamorar-nos sense

DUQUESA D'ALBA 1981-82 (PINTURA 80 × 80) COL. AJUNTAMENT D'ALACANT

EL MIRALL DE DALÍ 1987 (PINTURA 98 × 68) COL. PARTICULAR

ajuda dels astres. Per ara, ens defensem prou bé. Som a boqueta de nit, i el sol llepa les muntanyes. Hi ha un cert silenci, els llums s'encenen. Aviat, vindran amics a visitar-lo. Potser la Sofi farà una escalibada, en honor de l'Estellés.

BLAU

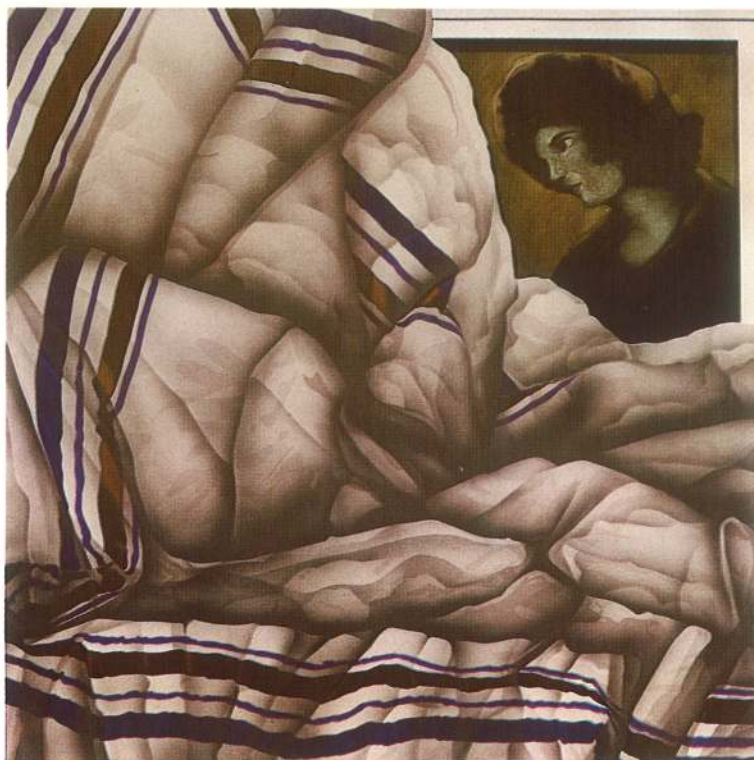
A l'Alcoià, quan es fa de nit, però en el punt dolç en què el cel encara és blau —un blau intens, un blau opac—, el relleu adquireix una consistència especial. Els perfils de les muntanyes es marquen com si acabassen d'ésser dibuixades, en una ratlla precisa i neta.

Aleshores, les muntanyes s'aproximen a la vista i diria's que les pots tocar amb la mà. És un efecte òptic, fruit, segurament, de l'especial transparència de l'aire i de la llum del sol enfocada a l'esquena de les muntanyes, el mateix efecte que els decorats d'un teatre. Fa molta impressió, quan ho veus per primer cop.

Antoni Miró té un quadre que reproduïx aquest efecte amb una gran precisió. Intentaré explicar-lo, si és que els quadres poden ser descrits. Es tracta d'un díptic, de 200 × 200, anomenat *El misteri republicà*. La part superior del quadre és

ocupada per pàgines de diaris, arrugades i trencades, i a la part inferior hi ha tres homes amb barret negre, vestits de negre, un d'esquena, un d'esquena-semi-perfil i un de perfil. Hi ha una quarta figura a la dreta: és Carles III. Al fons unes cases retallades contra l'horitzó. El cel i Carles III tenen aquest blau que marca el limit entre el capvespre i la nit definitiva. El color és exactíssim, i els perfils són

LA LLETERA DE BORDEAUX 1982 (PINTURA-OBJECTE 100 × 100)

SANT PAU ESPANYOL 1982 (PINTURA 81 × 81 FRAGMENT)

DALÍ RETALLABLE 1986 (PINTURA 98 × 68 FRAGMENT) COL. PARTICULAR

molt marcats, reproduint l'efecte que deia més amunt. És un quadre suggerent, que vol dir moltes coses.

Carles III somriu amb sornegueria, però va essent engolit per la nit. Els homes del barret són, en canvi, reals, vívids, tangibles.

Salvador Espriu li dedicà, el 1984, un

poema en què també parla del blau,
al darrer vers. El va publicar al
llibre *Per a la bona gent*, i diu així:

MÓN D'ANTONI MIRÓ

Molt a mitjorn del nostre país rar,
aguaita nit un solitari far.
El bleix del sofriment el va sotjant,
ones endins, a l'hora del foscant.

Ell em segueix en l'aspre desconhort
de vanament lluitar contra la mort.

—Les mans amb gruix de cordes m'han lligat,
quan als senyors demano llibertat.
—No puc fer res per ajudar ningú,
perquè jo sóc tan desvalgut com tu.

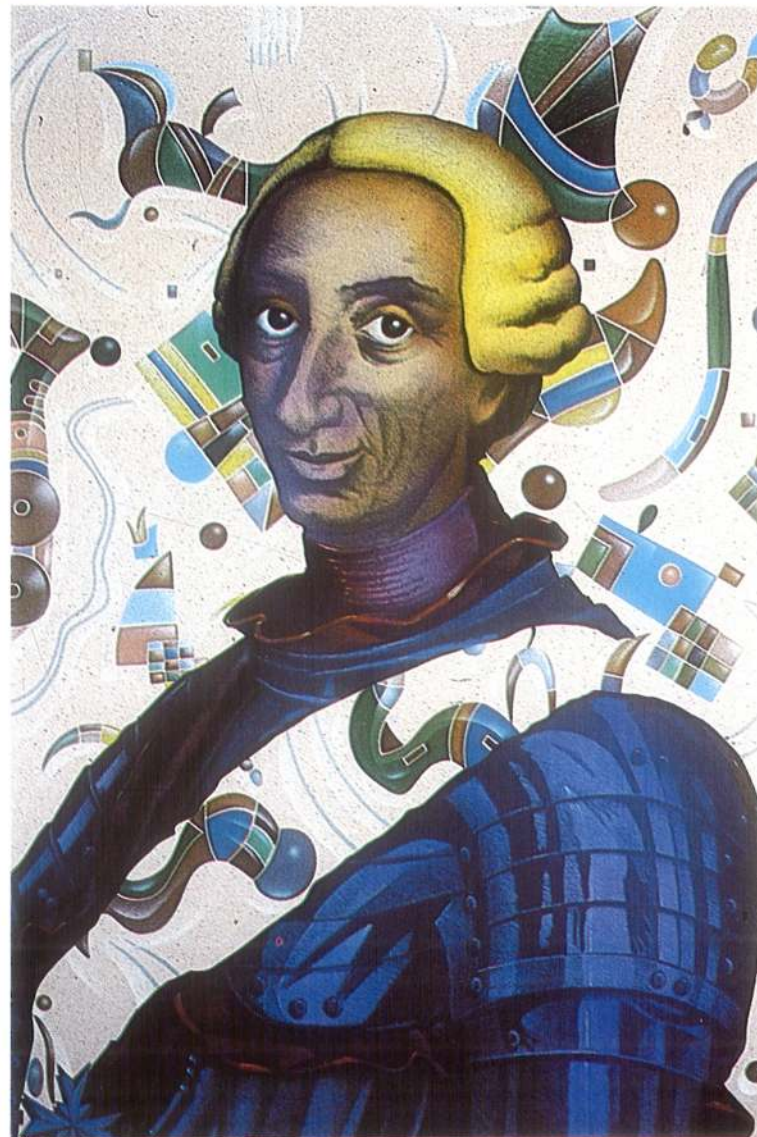
Però sense descans, amb viu clamor,
em serviran la forma i el color.
És un combat que mai no vol repòs.
Hi deixo l'esperit, el moll de l'os.
—Entona, doncs, un càntic triomfal
damunt abismes guardadors del mal.

Heu ben guanyat, clars ulls, lluny de cap vesc,

tan sols esbatanats a l'aire fresc.
I sentiràs com l'ala de l'ocell
t'uneix, al BLAU, al nom d'un poble vell.

Sí, que l'hi deixa, l'esperit, i també
el moll de l'os, el Toni. Però —hem
intentat explicar-ho— no és cap mi-
sàntrop, ni cap profeta, ni cap mís-
tic. No en produeix, el país,
d'aquests fantasmes. La sornegue-
ria, per si sola, ens situa a quilòme-
tres de distància del místic. I la sen-
sualitat.

UN REI A NEW YORK 1987 (PINTURA 98 × 68)

A Toni li agraden molt les dones. I ell agrada les dones: una combinació perfecta. La seua dona, la Sofi, posa uns ulls d'enamorada només mirar-lo, i l'afecte li sura per les parpelles. Té els cabells i els ulls foscos, la Sofi, és esvelta i inquieta, i la veu la té greu. Se li encèn una flameta, als ulls, mirant el seu Toni. És tan visible l'enamorament d'aquesta dona que fins i tot fa enveja. Totes les persones que estimen intensament són magnífiques. Antoni assegura, i es llepa els bigotis quan ho diu, que és una companya sexual incomparable. La resta —la tendresa— se la calla, per pudor i perquè, a més, és tímid i no deixa traspuar els sentiments enfora.

Imagine que això de ser pare li devia venir gran, de bon començament, i que es devia mirar, de reüll, la panxa rodona de la Sofi amb certa malfiança.

Però, quan va néixer l'Ausiàs, es va establir una relació immediata entre Antoni i l'infant. S'estimen molt, aquell parell. L'Ausiàs és un nen preciós, un belluguet, d'una vitalitat inexhaurible, i intel·ligent i ràpid. La mare se'l mira amb una mirada molt diferent de la que fa

servir per mirar el Toni: hi posa, la Sofi, tanta tendresa mirant el nen, que podries tallar l'aire amb un ganivet: una espessa capa d'amor. El malcria, que és la millor manera de pujar una criatura. De grans, els nens que han tingut una infància feliç —que n'hi ha molt pocs—, se senten segurs i són més forts.

ANYIL

“Crec

que nostra pàtria sota el jou s'enfonsa;
crec que sagna i que plora i cada dia
afegeix una nova punyalada
a les nafres que porta”.

Ho diu Malcolm, el fill del Rei d'Escòcia, a Macbeth, exactament a l'Acte IV, Escena III.

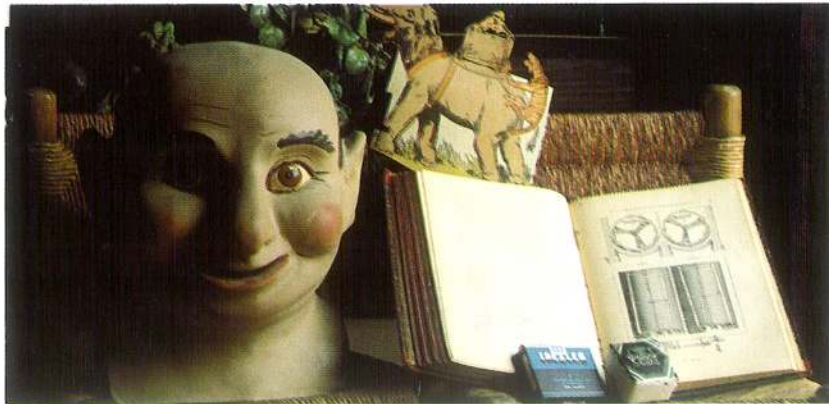
És un fragment que aniria bé per encapçalar algunes de les obres d'Antoni Miró.

Vull fer, però, una remarca. Llegint els nombrosíssims comentaris que han fet tantes persones, de dins i de fora del país —la majoria, perfectament modèlics—, hi trobe una constant: Antoni, el denunciador; Antoni, l'independentista;

Antoni el lluitador. És a dir, l'obra “mes compromesa” d'Antoni Miró. Com una constant. I la veritat és que no sols aquesta és una part nombrosa de la seua obra, sinó que a més és la més colpidora.

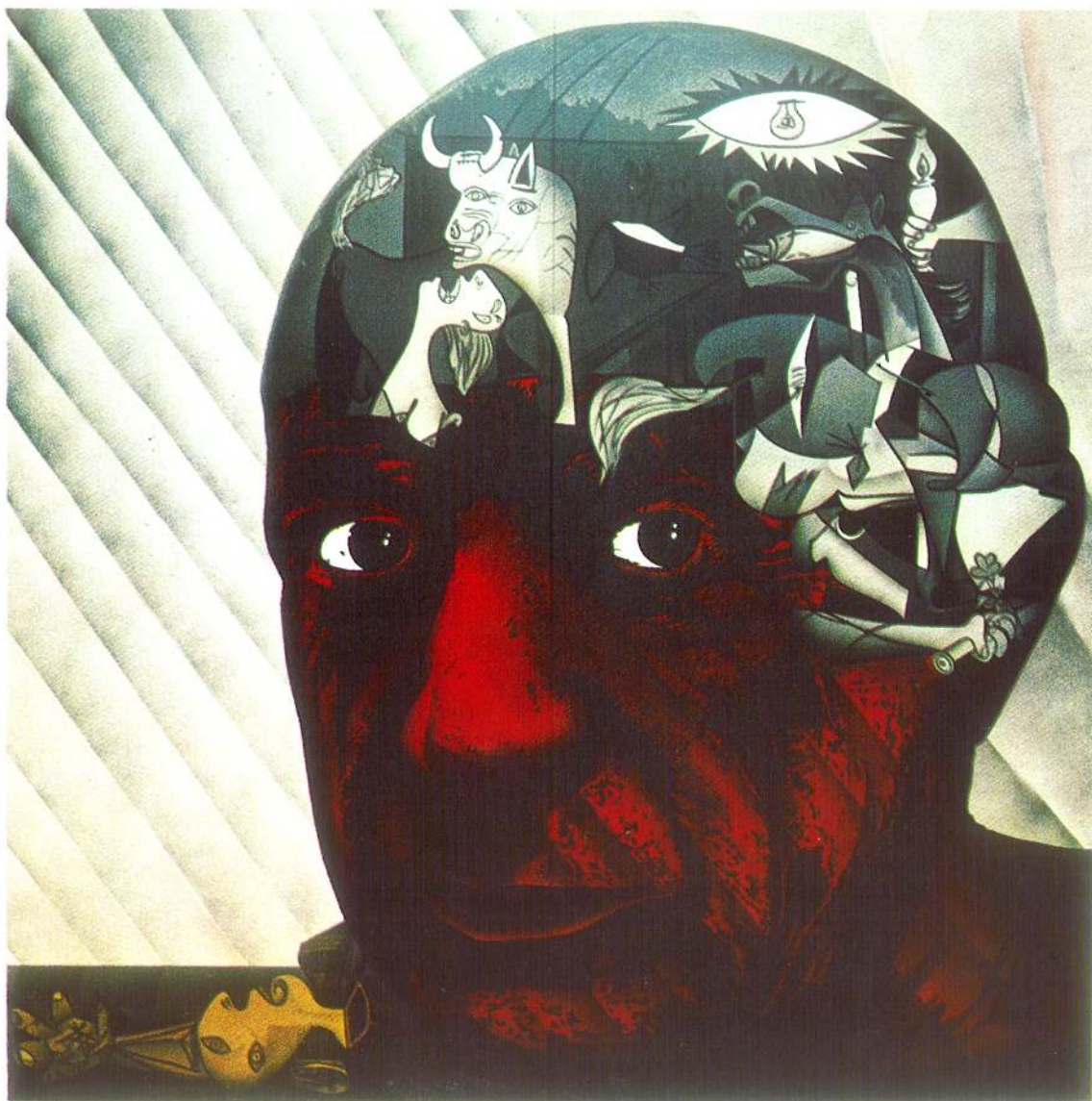
Però —i aquesta és la remarca que deia— em fa l'efecte que això és una limitació, ben intencionada, del seu *corpus* pictòric. És una obra d'una gran complexitat, amb unes etapes clares i precises, unes sèries triades amb cura i seguides amb constància, i amb objectius també complexos.

Si ens limitem a dir que Antoni Miró és el pintor del “realisme social”, crec que el limitem, que el reduïm, i que, d'alguna manera, el traïm.

Que conste: no vull dir que aquesta no siga una part fonamental de la seua producció, ni tampoc vull dir que no tinga —que la té, sense cap mena de dubte— una altíssima qualitat. Encara més: personalment, és una de les parts de la seua obra que més em plau. Però crec que no s'ha d'oblidar que el món d'Antoni Miró és més dens, més intrincat, més complex, més ric, i més difícil. I que ell —com tothom— no pot ser enregistrat amb una etiqueta, per còmode que ens resulte. Participar, com a contempladors, de la pintura, no pot ser reduït al simple paper de *voyeurs*...

El 1972 inicia Miró la sèrie “Amèrica Negra”, segurament la més colpidora de totes. És una sèrie de denúncia, d'una perfecció formal inqüestionable.

GORA EUSKADI, VISCA PICASSO 1985 (PINTURA 200 × 200 DÍPTIC) COL. JOAN TUDELA, ALCOI

El 1973 inicia la sèrie “L’home avui”, en què la denúncia torna a ésser el *leit-motiv*, des del consumisme a la violència i la pobresa.

Després ve la sèrie anomenada “El Dòlar”, amb les sub-sèries: “Les Llances”, “La Senyera”, “Llibertat d’Expressió” i “Xile”. En aquestes alçades i malgrat la seua joventut, Miró ha assolit plenament, en paraules de Joan Fuster, “el domini màxim de les possibilitats expressives”.

El 1980 inicia la sèrie “Pinteu pintura”, en què la denúncia també hi és present, aquesta vegada, però, amb la ironia i el sarcasme com a element conductor.

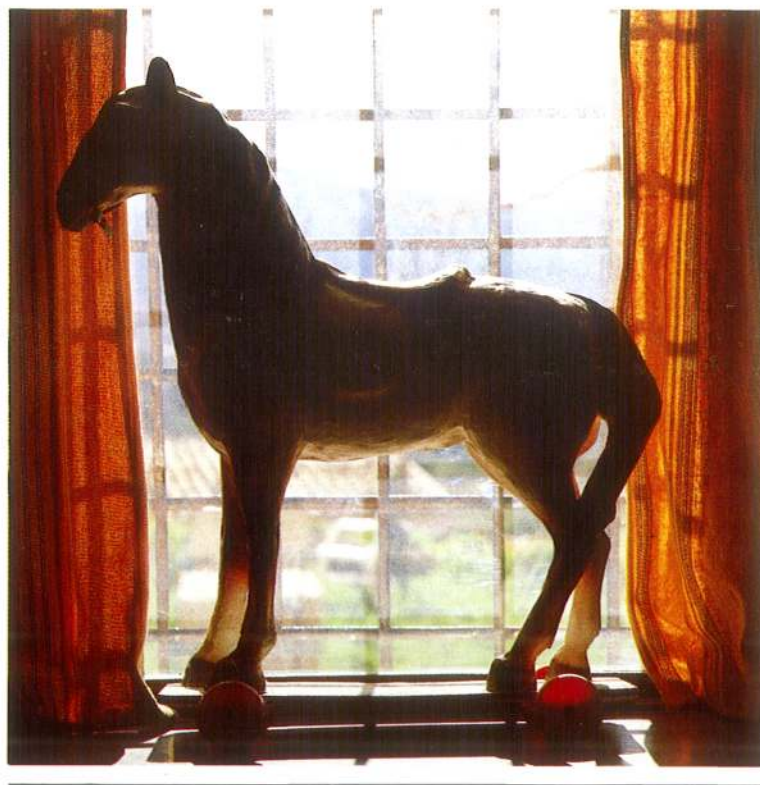
Altrament, hi ha el cartell, que

molt sovint és dedicat, també, a temes conflictius. Corredor-Matheos en parla així: “No ens espante dir, davant d’aquests cartells d’Antoni Miró, que el cartell és el veritable art de la nostra època”. I també: “L’art compromès, no amb una tendència social o artística determinada, sinó amb la seua llibertat i la de tots”.

No és estrany, doncs, que la majoria dels comentaris glossen el Miró *engagé*. Només que voldria no oblidar, ni menystenir —tot el contrari—, els retrats de Picasso, els estudis fets de *Las Meninas*, l’anàlisi de Dürer, Dalí o Joan Miró, i la pintura eròtica, i els objectes, i Goya, i Mondrian...

No hi ha —i en això sí que estic completament d’acord— innocència en cap de les seues obres, si guen de denúncia o no ho siguen. Estic d’acord amb Luis Rodríguez Olivares quan diu que l’art innocent no existeix, i que un paisatge d’ametllers en flor reflecteix un concepte idíl·lic del món, tan polític com el de l’art-denúncia. Però no hem d’oblidar —també en paraules de Rodríguez Olivares— que en l’obra de Miró batega *també* una “invitació al joc”. I no és, tampoc, un joc innocent...

Ara ja s’ha acabat el crepuscle. La roda del temps es completarà aviat. El cel és anyil, la sobretaula del sopar comença. A taula, hi ha un

RETRAT EQÜESTRE 1982-84 (PINTURA 200 × 200 DÍPTIC) COL. PARTICULAR

plat de tomaques collides a l'hort del Sopalmo. Estan boníssimes.

VIOLETA

Comença la nit i Antoni Miró comença a treballar. Al mas s'ha instal·lat un silenci perfecte.

El telèfon està mut, les visites han marxat, la Sofi i l'Ausiàs són a dormir. Comença el dia, el veritable dia, per a Toni. Entra al taller fregant-se les mans. Es felicita interiorment per estar, altre cop, sol —tot i que és xerrador (en veu baixa) i sociable i li agrada la gent—, i s'enfronta, de nou, al seu delit: la pintura. La nit és el moment idoni.

“Oh, vine, nit discreta, sòbria matrona de la negra túnica!”

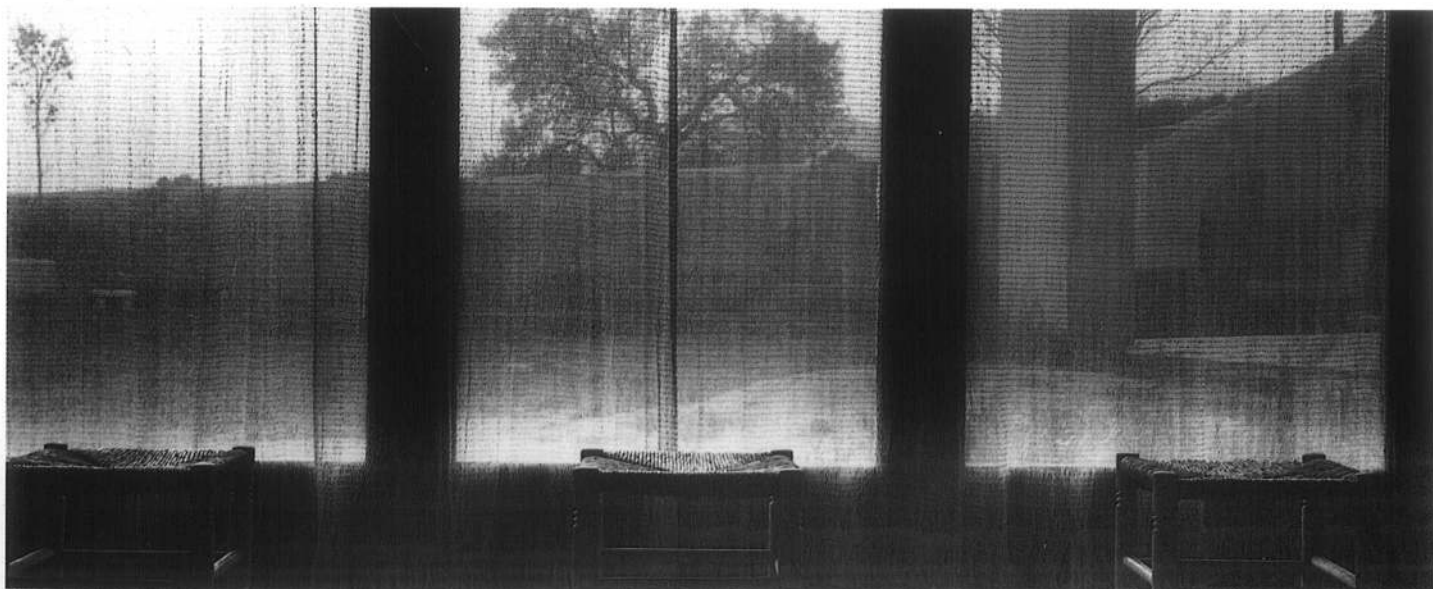
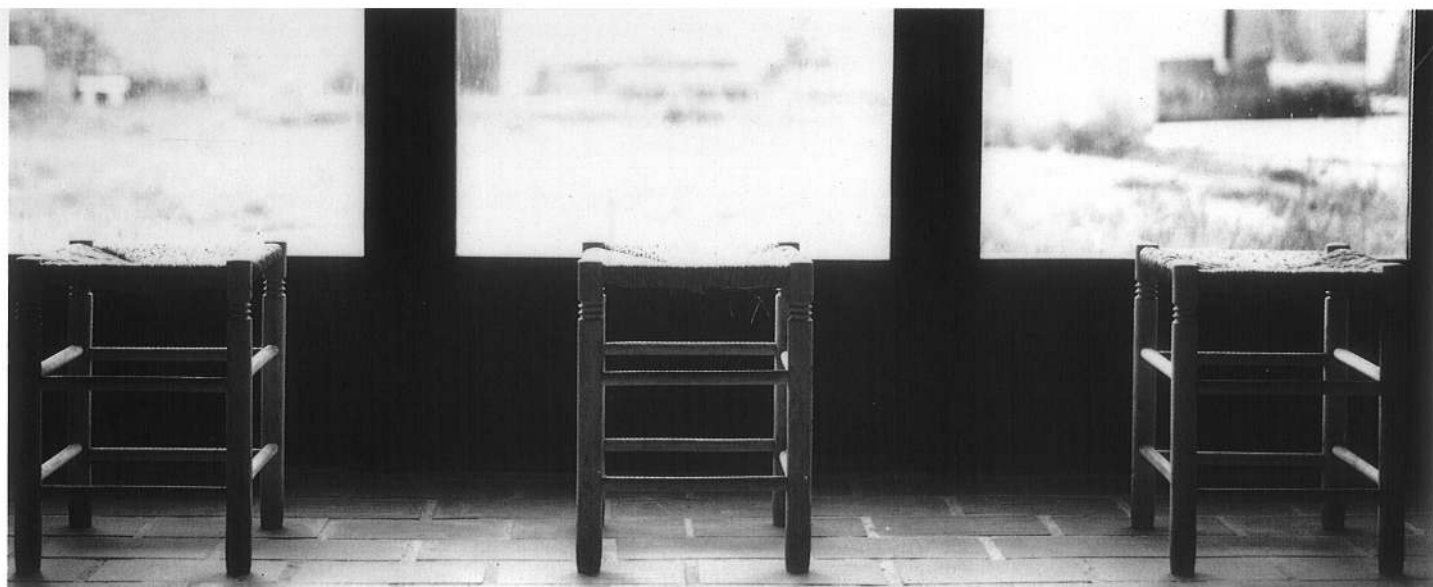
exclama Julieta, tot esperant Romeo a l'Acte III, Escena II, de *La Tragèdia de Romeo i Julieta*, segurament l'obra més bella de Shakespeare i potser l'obra teatral més bella que mai no s'ha escrit.

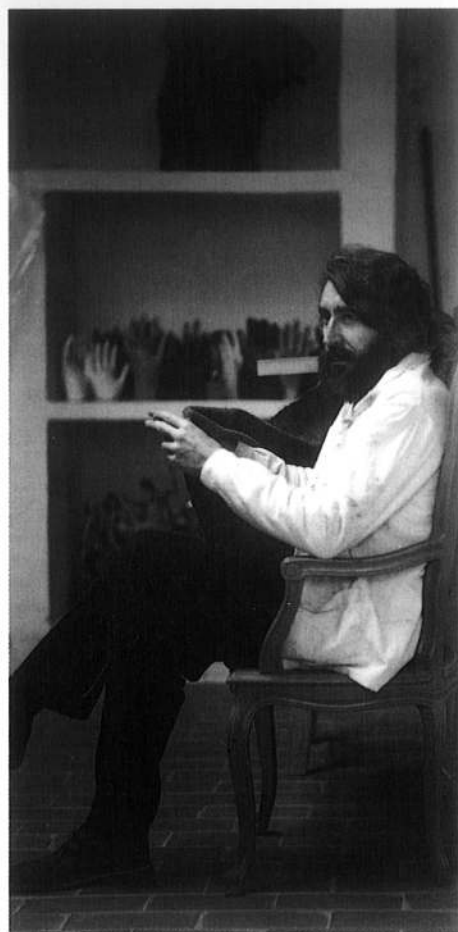
Antoni Miró s'ha familiaritzat amb tots els materials i totes les tècniques, des de l'acrílic al bronze, des del quadre mòbil fins a l'escultura. Té un taller formidable, no hi manca de res, excepte la pols, que hi és inexistent.

A la planta superior del Sopalmo ha muntat una autèntica galeria, amb els llums i la decoració idonis. Hi ha col·locat l'obra —excepte la que ven, és clar, de la qual es desprèn amb gran dolor—, perfectament situada, i l'ensenya als visitants.

I, de nit, la crea. A poc a poc, perquè és consciencut. Cada obra nova, un nou repte.

Quan acaba, a l'alba, té l'esquena rompuda. Mira un darrer instant el que ha fet, es penedeix d'una ratlla que demà rectificarà. Fa, també, la darrera ullada a fora, on les carrasques dibuixen les siluetes a contrallum del sol. Ja és de dia.

“Ja són cremats els ciris de la nit, i el dia alegre punteja les muntanyes emboirades”, exclama Romeo — Acte III, Escena V—, que ha de marxar del llit de Julieta (“¿No veus aquelles franges / geloses, amor meu, partint els núvols / a l’orient llunyà?”).

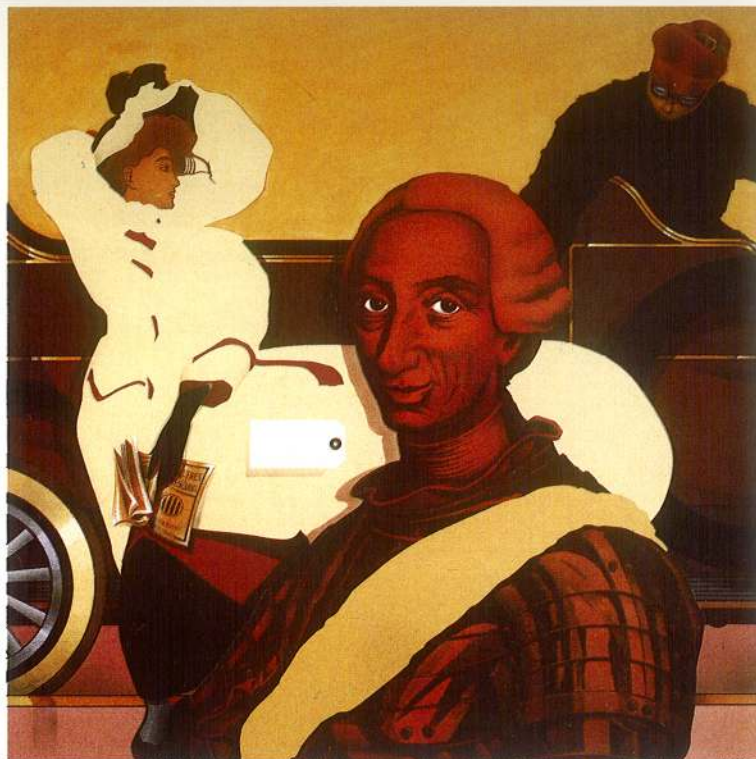
Aleshores, puja a la cambra, s’acotxa. I dorm un son tranquil. El violeta de la nit s’esllangueix fins a morir.

...BLANC!

El mas és comodíssim. Els mobles sòlids, les cadires confortables, els llits tovíssims. Els dormitoris —n’hi ha un bon nombre— tenen nom propi: Jaume I, Germanies...

QUI TÉ POR 1988 (PINTURA 200 × 200 DÍPTIC) COL. VICENT MIRÓ, ALCOI

DONA MÒBIL I ALCALDE 1988-89 (PINTURA 100 × 100)

Hi ha quadres, objectes d'art en tots ells, i llibres. Llibres arrengreradíssims, impol·luts. Tota la casa és plena de quadres, a part de la galeria d'art del pis superior.

CROMO DE CARLES V 1988-89 (PINTURA 100 × 100) COL. PARTICULAR

Però al marge d'això, hi ha la, diguem-ne, decoració, en la qual Antoni ha assolit reflectir els trets essencials del seu tarannà: primer que res, el concepte d'ordre. Això vol dir que cada ele-

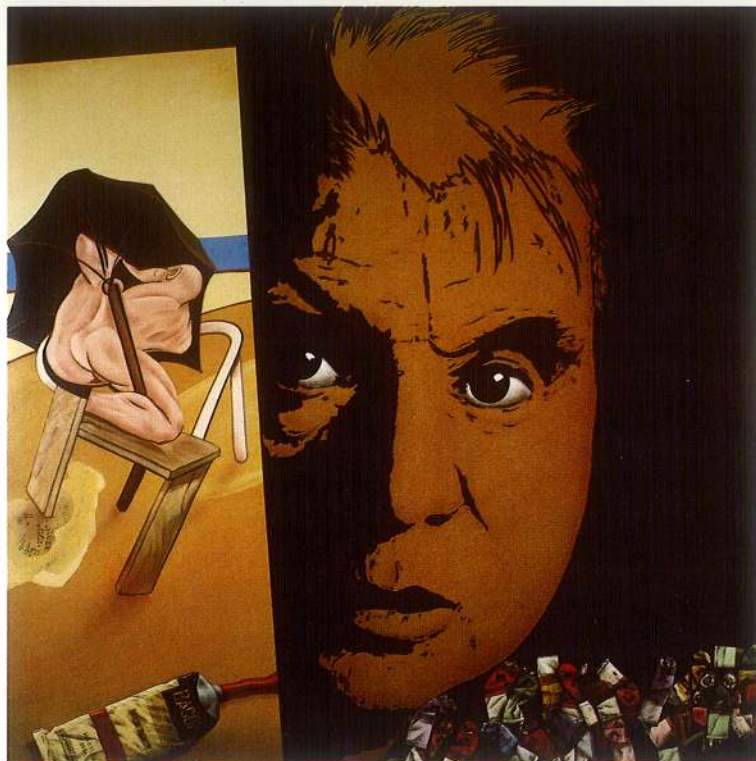
MISTERI REPUBLICÀ 1988 (PINTURA 200 × 200 DÍPTIC) COL. PARTICULAR

ment decoratiu s'adapta al fet que siga un mas, s'adequa; no hi ha res estrident, ni fora de lloc, ni excessiu. Toni detesta que, ni que siga en un detall, algun racó tinga una aparença aliena a un mas. Per exemple la bassa. Entapissada de rajoletes blaves, seria una piscina amb tots els ets i els uts. Però seria *kitsch*. Com ho seria un terra de gres. O els mobles de disseny. En segon lloc, els elements decoratius han de ser bells, plaents als ulls. I, alhora, funcionals. És a dir, útils, per servir la comoditat dels estants, no per incomodar el cos. I en tercer lloc, hi respiren ironia. Hi ha una antiga cadira de barber a la cambra de bany. O maniquís de vímet, cofats, al vestíbul de l'entrada.

Les parets són totes blanques, sense excepció, a tot el mas. Toni hi ha excavat, a tot arreu, fornícules de diverses mides, i hi ha posat escultures de bronze. Fa molt de goig.

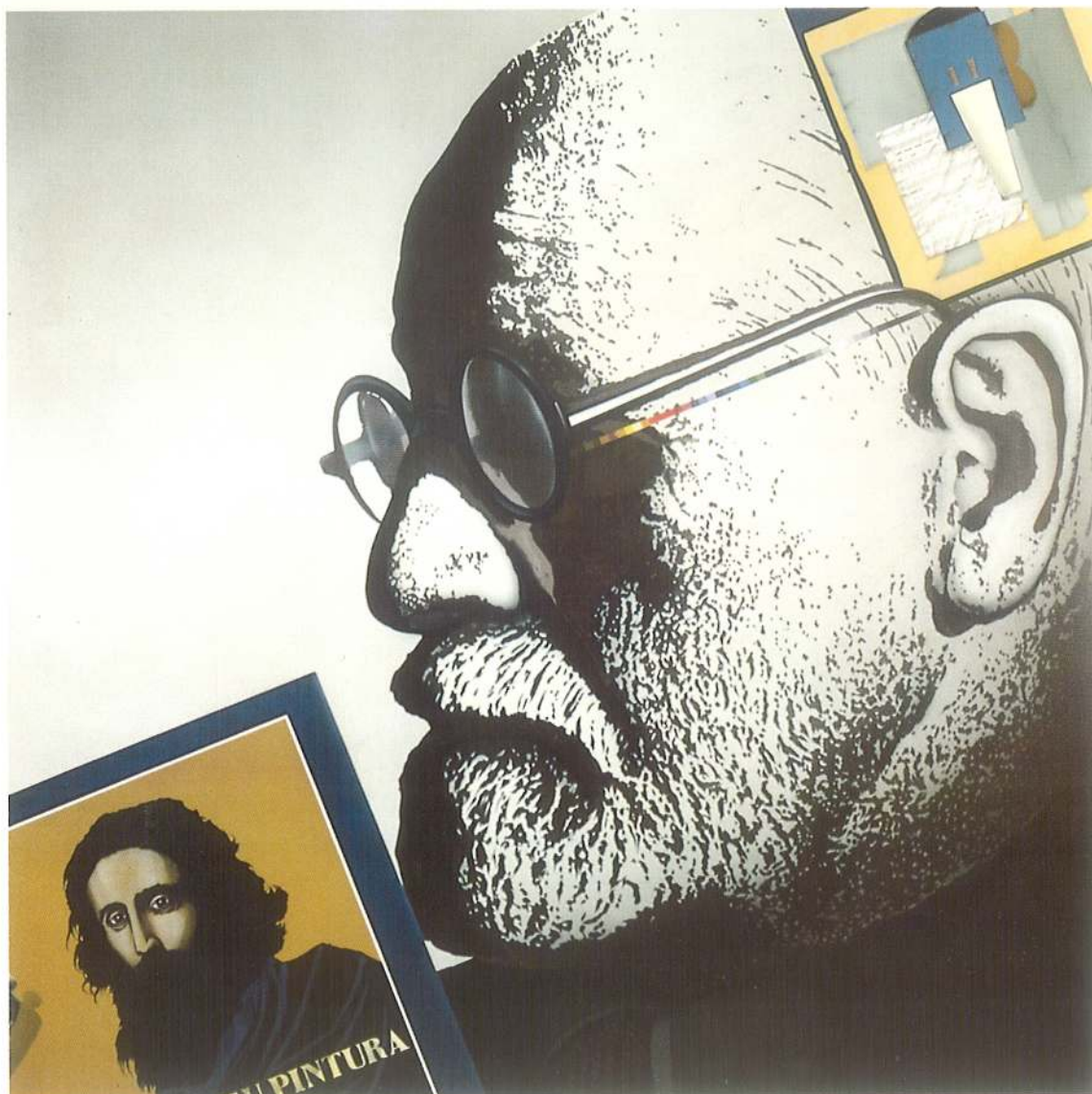
A una de les cambres de bany hi ha una finestra, petita, quadrada, que és un simple rectangle negre i un vidre. Quan hi entres, sembla un quadre penjat, un quadre viu, en què el paisatge es mostra generosament verd i els arbres vibren les fulles.

Si seus a la cadira de braços, ben encoixinada, t'adones que és un balancí, i t'agafa un son dolç i decideixes que l'hospitalitat d'aquesta gent no té cap preu. L'aigua calenta és sempre connectada. Les estufes funcionen a la perfecció. Hi ha tota mena de begudes i queviures. Tot rutlla. Sort que Toni Miró no té mai mandra, perquè s'hi podria encantar, en el Sopalmo.

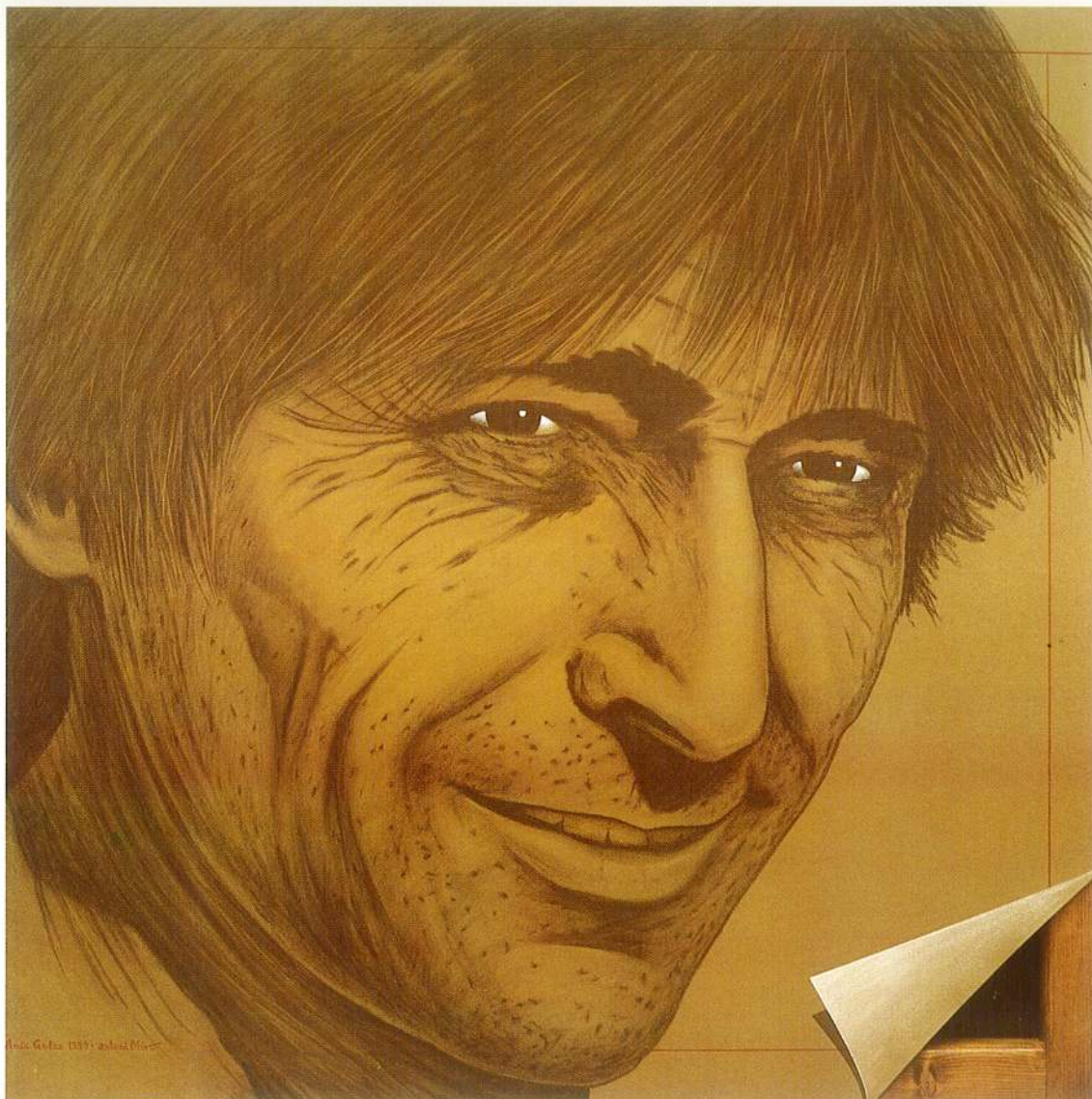

MÓN DE BACON 1988-89 (PINTURA 200 × 200)

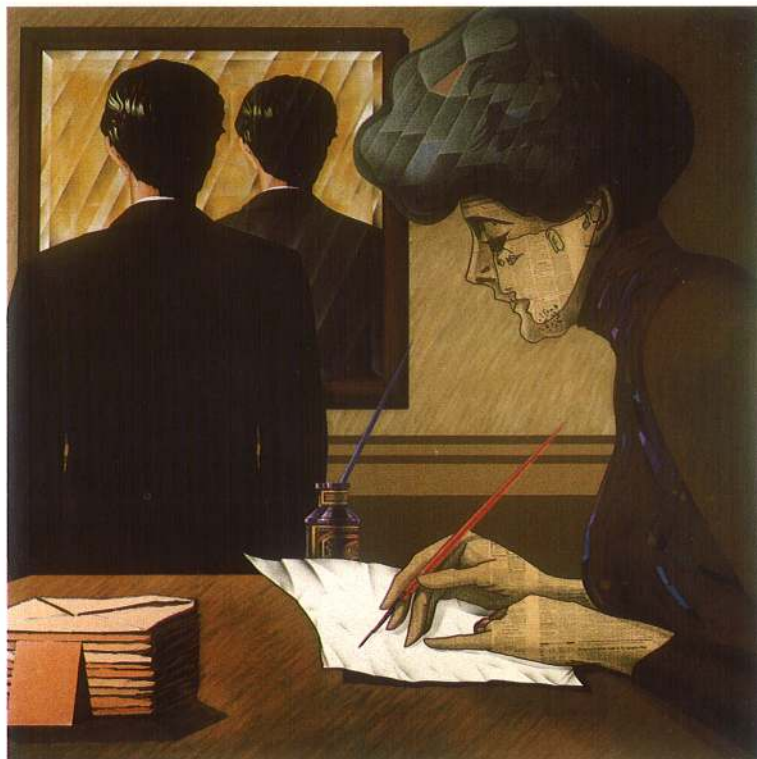
“**D**'ara endavant et calen els costers
—em diu el mestre—, que estirat a l'era
no cobraràs ni fama ni llores,
i sense ells deixaràs al teu darrera,
quan s'acabi la vida, igual senyal
que en l'aire el fum i en l'aigua la bromera”.

PSICOANÁLISI DE LA PINTURA 1988 (PINTURA 200 × 200)

AMIC GADES 1989 (PINTURA-DIBUIX 100 × 100)

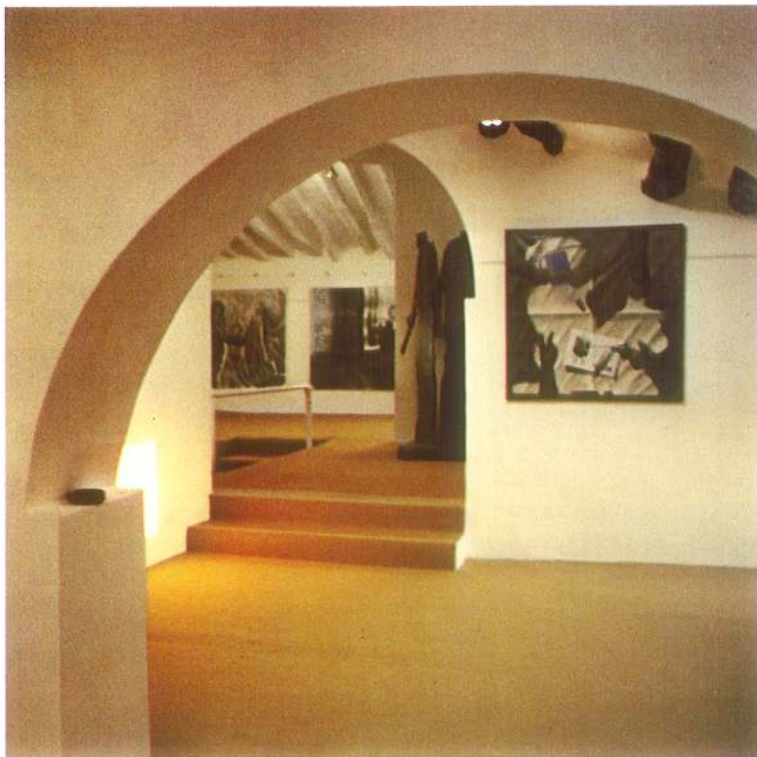
HOME D'ESQUENA 1988 (PINTURA 200 × 200 DIPTIC)
COL. CLÍNICA PASCUAL-LEONE, VALÈNCIA

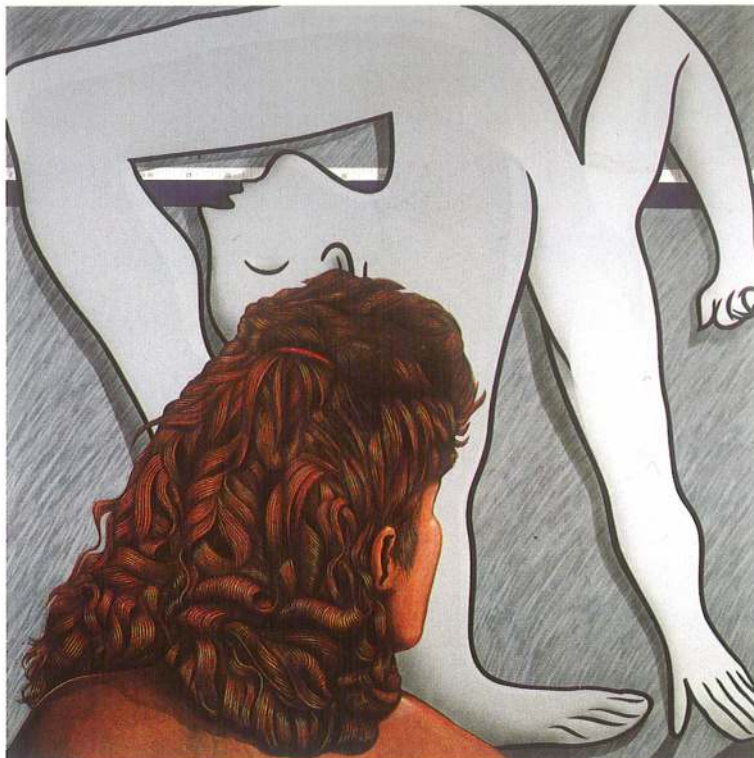
Ho diu el Dant, al Cant XXIV de l'Infern. Ni hi ha, doncs, cap mena de perill que la vida de Miró siga com “en l'aire el fum i en l'aigua la bromera”...

ANÍS DEL MONO 1989 (PINTURA-DIBUIX 100 × 100)

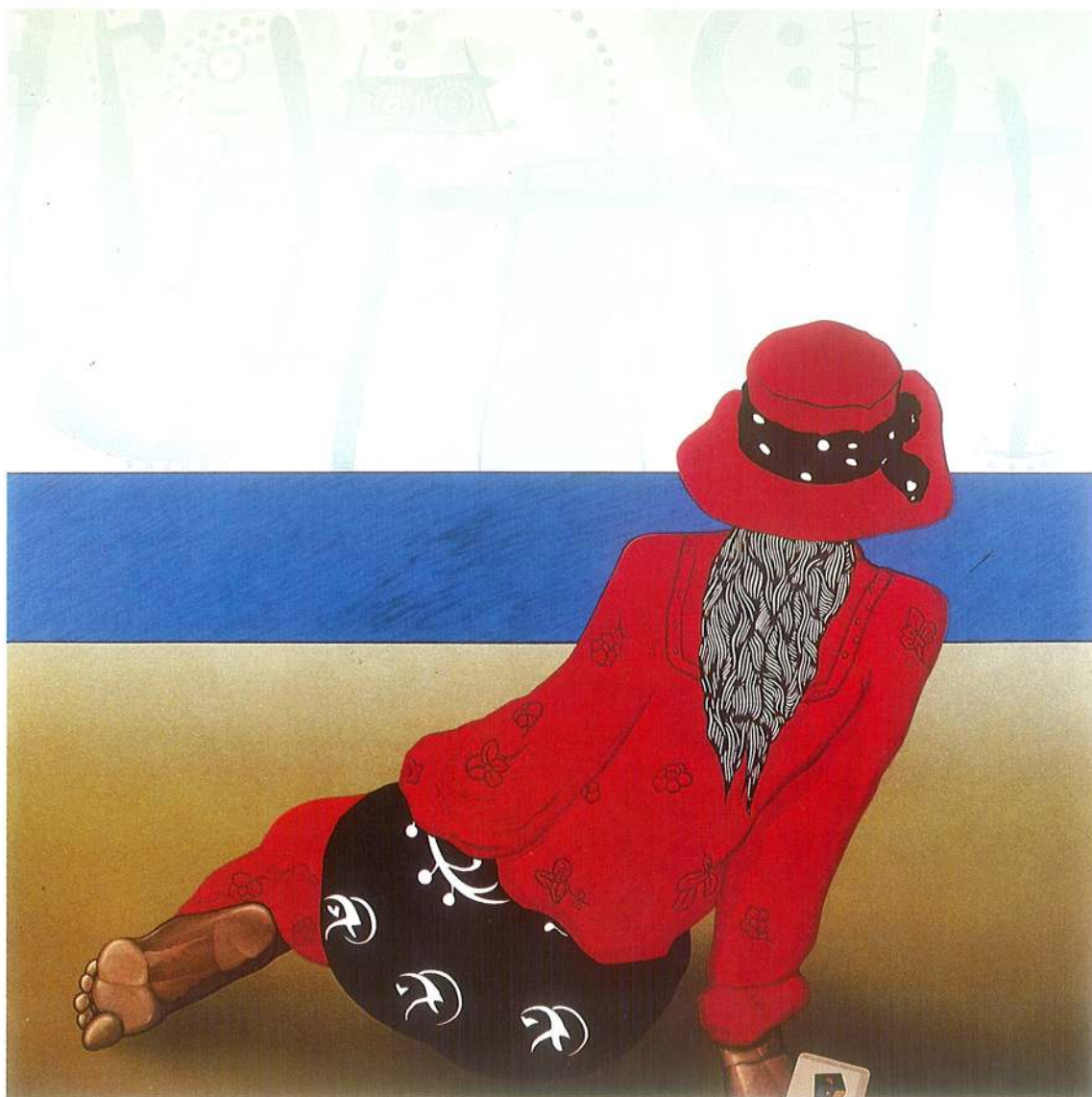
Som a migdia, el sol està en la màxima esplendor, blanc de tan roent. La roda del temps acaba allà on va començar, el prodigi de cada dia. I Toni es lleva, es vesteix de negre, amanyaga els cans, que salten, bojos d'alegria.

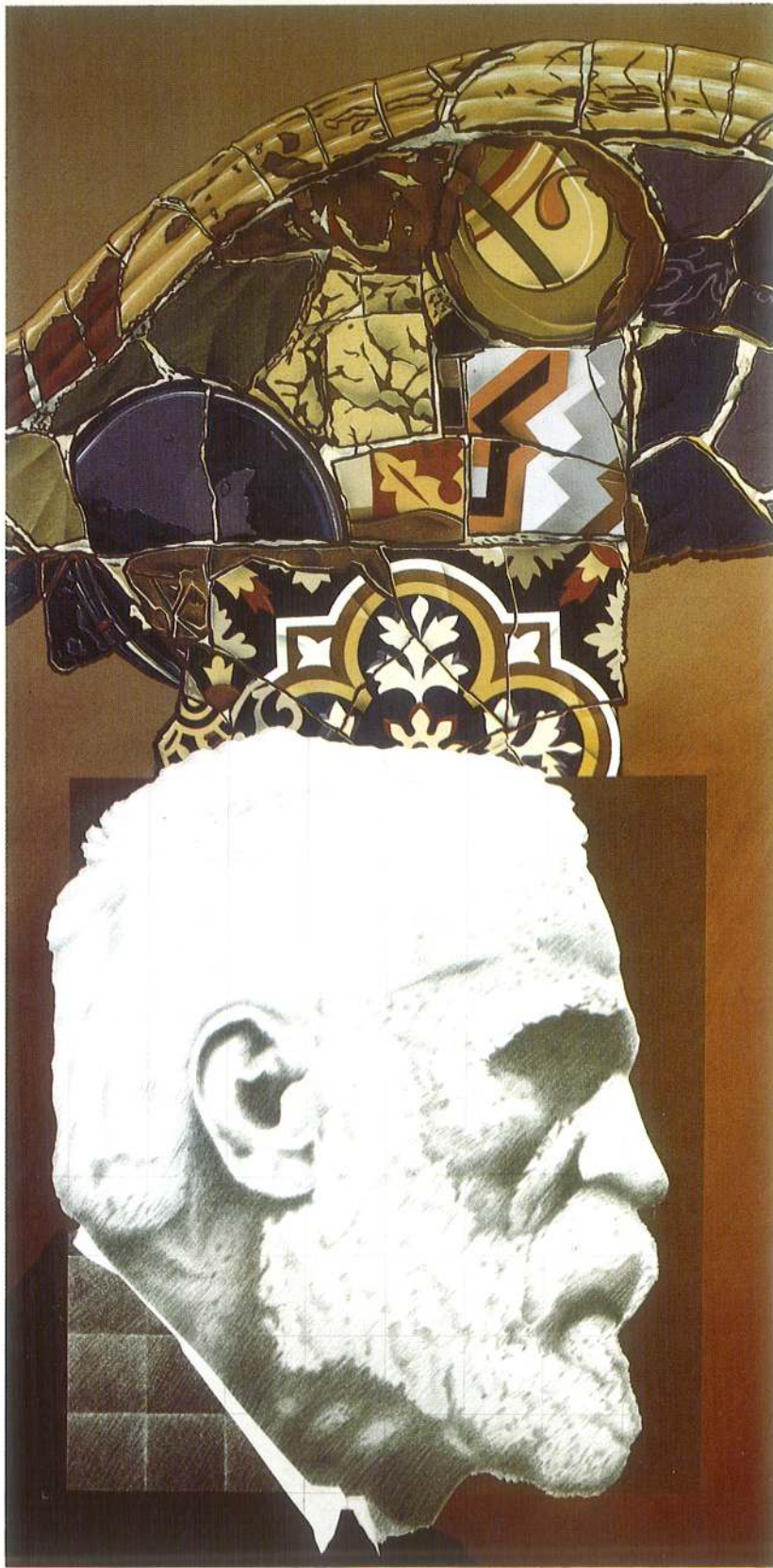

GALA-ACRÒBATA 1988-89 (PINTURA 100 × 100)

Me l'estimo, en Toni. I estic certa que la compartim del tot, aquesta amistat nostra. "Mentre em quedi un bri de seny, no hi haurà res comparable per a mi a un amic estimat",

MEDITERRÀNIA 1988 (PINTURA 200 × 200) COL. PARTICULAR

ESTIMAT GAUDÍ 1989 (PINTURA 200 × 100) COL. PARTICULAR

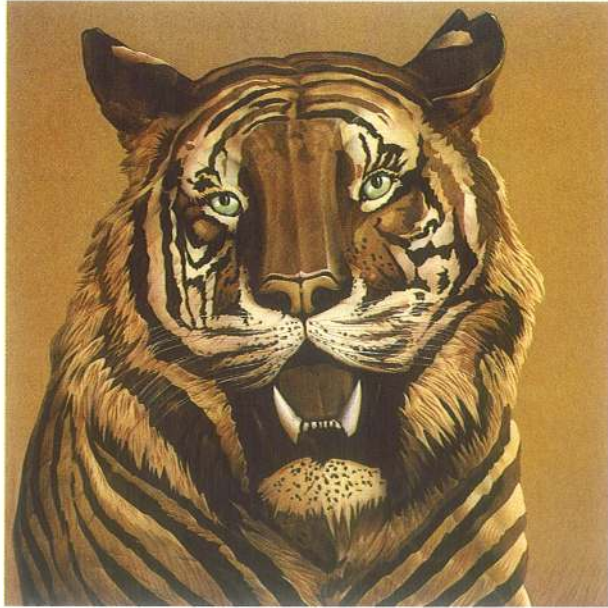
FELÍ-FELIP 1989 (PINTURA 200 × 100)
HOMENATGE A XÀTIVA

diu el vell Horaci,
a la Sàtira V del
Llibre I.

Si agafes tots els
colors de l'espec-
tre, pintats fent
roda, i els gira-
voltes ràpidament,
en barrejar-se, es
transformen tots
plegats en blanc.

Toni Miró giravolta la roda del temps, i,
veloçment, els colors guspiregen, i, a la fi,
Toni Miró fa: ... BLANC!

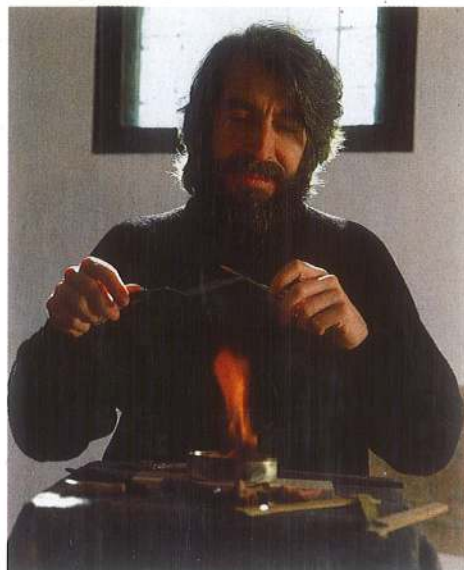
Aquest llibre inaugura la col·lecció MON D'ART, tot cercant la vida i obra d'artistes actuals. Món d'Antoni Miró, escrit per Isabel Clara Simó, amb fotografies de Faust Olzina, realitzades al Mas de Sopalmo, esta basat en obres de la sèrie "Pinteu Pintura", s'ha imprés a Intergraf i relligat a E. Gómez de la ciutat d'Alacant la tardor de 1989.

EDICIONS DE LA GUERRA

INSTITUT DE CULTURA JUAN GIL-ALBERT

MON
d'Antoni
Miró

EDICIONS DE LA GUERRA

INSTITUT DE CULTURA JUAN GIL-ALBERT

COL·LECCIÓ MÓN D'ART